

De Engelandvaarder

nieuwsbrief nummer 9

juni 2018

Bosweg 15, Noordwijk

Binnenhof 7 werd gebouwd als Min. v. Koloniën, hetgeen te zien is aan de later aangebrachte gevelstenen. Het hoort nu bij de Tweede Kamer, maar in de oorlog werd het pand gebruikt door de Sicherheitsdienst om gearresteerde geheim-agenten en verzetsmensen te verhoren. Dit overkwam Charles Bartelings in 1941 nadat hij door een vriend verraden was. Hij had anti-storings-apparaatjes gemaakt waarmee naar de verboden Engelse radio kon worden geluisterd. Na enkele uren werd Charles vrijgelaten, maar vanaf dat moment werd hij in de gaten gehouden en besloot hij naar Engeland te gaan. Hij werd voor zijn Engelandvaart onderscheiden met het Kruis van Verdienste. Op 14 maart jl. bezocht de 96-jarige Charles voor het eerst weer de plek waar zich zo'n belangrijk moment in zijn leven afspeelde. In de kelder werden mensen gemarteld, maar dat werd hem bespaard. De documentaire hierover is op TV West uitgezonden. Verzetsman Gerrit Kastein werd hier in 1943 verhoord. Vastgebonden op een stoel sprong hij het raam uit. Hij liep een schedelbasisfractuur op en overleed na enkele uren. Hij werd postuum onderscheiden met het Verzets-kruis.

S3 Kazemat in Scheveningen

Op 10 februari konden eenmalig een Duitse bunker uit 1942 en een door de Duitsers in beslag genomen kazemat uit 1939 worden bezocht die in december 2017 waren gevonden tijdens werkzaamheden aan de Noord-boulevard op Scheveningen. In de bunker werden een Duitse krant uit 1945, munitie-hulzen en delen van een Duits uniform gevonden. De bunker werd in 1942 gebouwd en maakte deel uit van de Atlantikwall. Hij zal worden verwijderd. Stichting Atlantikwall Museum Scheveningen en ons museum zorgden voor rondleidingen.

Dichter bij de pier kon een kazemat bekeken worden en een deel van het gangenstelsel. Beiden moeten weg i.v.m. de werkzaamheden aan de nieuwe boulevard, maar de kazemat zal op een nabije plek behouden blijven. In die kazemat verstopten Herman Wiardi Beckman en Frans Goedhart met verzetsman Willem Padeloup zich in de nacht van 17/18 januari 1942 terwijl Peter Tazelaar en Gerard Dogger vanaf golfbreker 46 naar een bootje seinden waarmee Erik Hazelhoff Roelfzema hen zou komen ophalen. Erik was echter naar Katwijk afgedreven, Frans, Herman en Willem werden gearresteerd, en Gerard en Peter ontsnapten door in zee te springen. Het vror 18°.

Rudi Hemmes, voorzitter van het Genootschap Engelandvaarders, zal op 20 juni zijn 95ste verjaardag vieren.

Vaderdag zondag 17 juni

(Groot)vaders, neemt uw (klein)-kinderen mee naar ons museum, er wacht hen een kleine verrassing.

Veteranendag 30 juni

In Nederland wonen +/- 117.000 veteranen die zich hebben ingezet voor onze vrijheid. Om hen te eren en te bedanken, vindt de Nationale Veteranendag sinds 2005 plaats op het Malieveld in Den Haag op de laatste zaterdag van juni. Ons museum zal zich daar van 11-5 uur presenteren. Irenemannen en ruim 5000 andere veteranen zullen rond de Hofvijver lopen en voor onze koning en premier Rutte defileren. Zij eindigen op het Malieveld.

om 1 uur is er een vliegtuigshow (flypast)

Nieuw in het museum

Gijs en Thijs Verster prijken in dit medaillon. Het werd tijdens de oorlog gedragen door hun halfzusje Elisabeth Blom.

Gijs en Thijs zijn op 20 juli 1943 met Jan Fehmers en Eddy Legrand naar Brussel gefietst, daarna splitsten hun wegen. Eind augustus bereikten de broers Pau, waarna ze met een groep de Pyreneeën over gingen. Op 13 december mochten ze met een groep Polen als verstekeling mee naar Portugal. Voor de grens verlieten ze de trein om lopend de grens over te steken.

Op 11 januari werden ze door een Belgische coaster meegenomen naar Gibraltar. Daar kregen ze een korte militaire training. Op 6 februari bracht de Poolse torpedootjager Burza hen naar Engeland. Beide broers maakten met de Prinses Irene Brigade de landing op Normandië mee.

Enk Feldhaus van Ham (1916) is in Zeist geboren maar had Duitse ouders. Op aanraden van Bib van Lanschot nam hij dienst bij de Wehrmacht om zo militaire gegevens te verzamelen. Op 12 juni 1942 liep hij in El Adem (Libië) over na de Engelsen, die daar een grote luchtmachtbasis hadden. Hij landde op 8 augustus 1944 met de Irene Brigade op Normandië. Zijn baret en invasie-koord hangen in het museum. Zijn onderscheidingen liggen in een vitrine.

Binnenhof 7 - onderzoek

Als de renovatie van het gehele Binnenhof start, wordt ook de martelkelder onder Binnenhof 7 aangepakt. Jos Teunissen doet onderzoek. Wie werden hier verhoord, wat gebeurde er nadien met hen?

Velen kwamen in Mauthausen terecht. We weten dat 40 Nederlandse geheimagenten (w.o. 23 Engelandvaarders) daar op 6 en 7 september 1944 zijn gefusilleerd en gecremeerd. Hun as werd door Joegoslavische en Russische medegevangenen heimelijk begraven. B I Agent Anton van Steen volgde op 31 december. SOE agent Han Jordaen overleed op 3 mei 1945. Wie weet hier iets over?

Fietsroute Engelandvaarders

De nieuwste fietsroute van de ANWB staat geheel in het teken van de Engelandvaarders. De route werd op 18 mei gelanceerd in Barrera, de Leidse kroeg waarboven Erik Hazelhoff Roelfzema woonde. Hij werd geopend door burgemeester Henri Lenferink en Engelandvaarder Charles Bartelings.

De route begint bij station Leiden Centraal, gaat naar het Rapenburg, dan via Oegstgeest, Rijnsburg en Katwijk naar Noordwijk en dan langs ons museum naar het Atlantikwall Museum. In Sassenheim komt men langs een oorlogsmonument waar 4 Engelandvaarders herdacht worden. De fietstocht eindigt na 45 km bij het bevrijdingsmonument naast molen De Valk in Leiden.

Op onze website staat een plattegrond die u kunt printen. In ons museum liggen folders (ook in Engels en Duits).

Sally Noach (1909-1980)

Salomon Noach kwam uit Zutphen en werd tapijthandelaar in Brussel. Na de Duitse inval verhuisde hij naar Lyon waar hij zich bij Maurice Paul Jacquet, de Nederlandse vice-consul, meldde. Ook sloot hij zich aan bij het Franse verzet.

PREMIÈRE OF 'FORGOTTEN SOLDIER'
THE STORY OF SALLY NOACH

20TH MAY 2018

Vanaf september 1941 hielp hij tientallen Engelandvaarders die op weg naar Spanje waren. Hij regelde reispapieren, zorgde voor eten en kleding en diende als tolk. Ook bezocht hij Nederlanders die in de gevangenis zaten. In 1942 werden zijn ouders in Auschwitz vermoord en moest hij Lyon verlaten. Begin 1943 kwam hij in Engeland aan en werd uitgeroepen tot erelid van Oranjestad. Een sergeant vertolkt de gevoelens van vele lotgenoten: 'Aan u ben ik in de eerste plaats het behoud van mijn leven en ook mijn vrijheid verschuldigd.'

Het Verzetsherdenkingskruis kreeg hij pas in 1969.

Op 20 mei 2018 was de première van de documentaire *Forgotten Soldier, The story of Sally Noach*. Deze vond plaats in het Soho Hotel in Londen.

Nieuw in het museum

Koos Schouwenaar (1902) studeerde in Delft, was lid van LAGA en Olympisch roeier (1928). Hij wilde met Bert Sloth Blaauboer naar Engeland roeien, maar niemand heeft na hun vertrek nog iets gehoord. Via zijn naamgenoot, voormalig burgemeester van Middelburg, hebben we nu een foto van hem.

Leo Hendriks

Met drie vriendjes uit Horn is Leo Hendriks in 1941 naar Engeland gegaan. Twee van hen gingen weer terug, maar met Paul Barten ging hij op 28 juli aan boord van de Cabo de Hornos.

Op 25 augustus kwamen ze op Curaçao aan, via New York gingen ze naar Ontario. Na militaire training gingen ze naar Engeland, waar Leo voor de RAF werd goedgekeurd. Hij werd in Canada opgeleid tot jachtvlieger.

Op 1 april 1945 werd hij beschoten bij het Twentekanaal. Deze kapitein-vlieger overleefde de noodlanding en werd naar het lazaret in Apeldoorn gebracht.

Op 30 april jl. ontving hij alsnog het Draaginsigne Gewonden uit handen van de commandant der Luchtstrijdkrachten Gen. Majoor Mario Verbeek.

Bijzondere bezoekers

Koos Postema en zijn kleinzoon Wouter werden ook ontvangen door onze ere-voorzitter Eddy Jonker.

Bijzondere bezoekers

Lubertus Brink uit Den Helder kwam met 7 familieleden naar Noordwijk. Pas toen Bert vorig jaar 95 jaar werd, hoorden zijn twee zonen dat hij Engelandvaarder was! Hij haalde in 1942 zijn stuurman examen aan de Hogere Zeevaartschool in Amsterdam, ging werken op de Nisi Deo die naar de Oostzee voer, 'deserteerde' op 1 oktober 1942 in Zweden en werd op 8 februari 1943 al naar Schotland gevlogen. Hij bezocht de koningin en op 25 februari kon hij zich al melden bij de ss Meerkerk in Liverpool. Met dat vrachtschip maakte hij gevaarlijke konvoireizen naar de Verenigde Staten en de Middellandse Zee.

Zijn kleinzoon gaat voor school een werkstuk over de Zwedengangers maken.

Bijzondere bezoekers

Alfred Hagan 's dochter bezocht het museum. Alfred was een vliegenier uit Nieuw-Zeeland die met een Halifax in de nacht van 21/22 juni 1943 in de buurt van Boxtel crashte. Zijn parachute kwam in de bossen bij Esch terecht en hij werd door Eduard Reynders mee naar huis genomen. De andere bemanningsleden waren minder fortuinlijk, twee sneuvelden, vier werden door de Duitsers opgepakt. Enkele dagen later kwam Anton Schrader hem ophalen. Met de Nooit Volmaakt werd Hagan naar het Haringvliet gebracht, waar hij op 26 juli 1943 in een vluchtbootje kon vertrekken, samen met onze erevoorzitter Eddy Jonker en zeven anderen. Na vier dagen bereikten zij, veelal roeiend, de Britse kust.

Plaats	Datum	Plaats
WELLEMAN	1-9-42	Delfzijl
J. VERBURGH	1-10-42	Stoobloot
Calcutta	11-11-43	Calcutta
Calcutta	22-5-44	Stoobloot
Londen	10-9-44	Greenock
Glasgow	26-1-45	Greenock

monsterboekje van Bert Brink uit 1942

Freddy Manheim vertrok in november 1941; via Zwitserland en Portugal bereikte hij Engeland. Zijn zoon Paul woont al 50 jaar in de VS maar bezocht het museum met zijn zuster Karen uit Wassenaar.

Schoolwerkstukken

In het kader van het Jaar van Verzet hebben veel middelbare scholieren een werkstuk over de Tweede Wereldoorlog gemaakt, daarbij soms geholpen door een echte Engelandvaarder.

Yvette bezoekt Engelandvaarder Charles Bartelings

Anne beschreef de oorlogsjaren van Engelandvaarder en geheim agent Louis baron d'Aulnis de Bourouill.

Foto: Volkskrant

Generaal Rudi Hemmes voor de klas: hij haatte de Duitsers, later beseftte hij dat hij onrecht haatte. Rudi was 19 jaar toen hij met een vriend via Spanje en Portugal naar Engeland ging om met de Prinses Irene Brigade zijn vaderland te bevrijden.

Privacywetgeving

Wij gebruiken uw persoonsgegevens alleen voor het verzenden van onze nieuwsbrief.

Denkboek

Op maandag 9 april werd namens het Nationaal Comité 4 en 5 mei op 5000 Nederlandse scholen aan 218.000 leerlingen van groep 7 het DENKBOEK uitgereikt, soms door een veteraan uit de Tweede Wereldoorlog. Koning Willem-Alexander schreef het voorwoord.

Het DENKBOEK gaat over het verzet tijdens de oorlog. Het gaat ook over vervolging, hongerwinter, vrijheid en het belang van herdenken.

Ook aan Nederlandse leerlingen in Nederlandse scholieren in onder meer Australië, China, Indonesië, Rwanda, Thailand en Japan is het DENKBOEK uitgereikt.

Piet Hoekman krijgt monument

Op 14 april jl. onthulde Bram Grisnigt een monument in Keent, waar Piet Hoekman eind 1943 na verraad werd doodgeschoten. In de nacht van 19/20 september 1943 werden ze bij Beugen door Bureau Inlichtingen (BI) gearachuteerd.

De naam van Piet Hoekman staat al op het Monument voor de gevallen Urkers, onthuld in 1946, en op het Pinpoint-monument in Beugen onthuld in 2003.

Heeft u informatie over een Engelandvaarder, mail dan de redactie:

Engelandvaarders2015@gmail.com

Leo Hendrixx

Op 30 april jl. ontving Leo het Draaginsigne Gewonden uit handen van gen. majoor Mario Verbeek, plv commandant Luchtstrijdkrachten. Leo was pas 16 jaar toen hij via Spanje, Venezuela en Curaçao naar Canada ging, daar bij de Prinses Irene Brigade kwam, en later bij de RAF.

Vanaf voorjaar 1945 was Leo jachtvlieger bij 322 Dutch Squadron RAF. Op 1 april 1945 werd zijn Spitfire door Duits afweergeschut bij Zutphen geraakt. Bij de crash raakte hij gewond.

Documentaire

Op 29 april werd op tv West een documentaire getoond die op 8 maart jl. is gemaakt in ons museum, op Binnenhof 7, in het Oranjehotel en op de Christelijke Opleidingschool in Katwijk, die het Engelandvaardersmonument in Katwijk heeft geadopteerd. Op school werd een presentatie gefilmd van George Makowski, zoon van Tolo Makowski, in 1940 de Poolse consul in Amsterdam. Tolo wilde naar Engeland gaan om zich bij het Poolse leger in Schotland te voegen; hij ondernam twee pogingen, eerst met Pim van Doorn met een kano via het tunneltje bij het Zeehospitium te Katwijk; eenmaal op zee ging het stormen en werden ze gered door de Katwijkse vissersboot Salina. Later nam hij de zuidelijke route. In Frankrijk werd hij door de Franse politie gevangen gezet in Fort Chapoly, maar hij ontsnapte en ging terug naar Nederland. Daar werd hij toch weer opgepakt. Hij ging via de Scheveningse gevangenis (het Oranjehotel) naar Kamp Amersfoort en werd in augustus 1942 vrijgelaten. Na de bevrijding van Zuid-Nederland ging hij in december 1944 naar Schotland.